

Mobiliteitsbrief

voor een duurzaam lokaal mobiliteitsbeleid

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

nr 192 • oktober 2018

verschijnt maandelijks behalve in juli en augustus
P 309279 Afgiftekantoor Gent

Slimme mobiliteit

Nooit eerder veranderde er zo snel zo veel in de mobiliteitswereld. Met slimme infrastructuur, verkeerslichten, zelfrijdende voertuigen en tools evolueren we steeds meer naar smart cities die mobiliteit duurzaam invullen.

AUTODEELNET VZW

Mobiliteit evolueert steeds meer van het bezit van een voertuig naar een dienstverlening. De Vlaamse overheid zet daarom in op 'Mobility as a service'. "Betrouwbare data verzamelen en analyseren is daarin essentieel", zegt Filip Boelaert, secretaris-generaal van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken.

'Data zijn cruciaal in een innovatief beleid'

interview

Twintig jaar geleden was een gsm nog een rareiteit, vandaag hebben we bijna allemaal een superkrachtige computer op zak die we ook voortdurend gebruiken. "Die evolutie creëert nieuwe mogelijkheden", zegt Filip Boelaert. "Via de technologie krijgt de overheid continu data binnen, die we vervolgens verzamelen en ontsluiten. Die data gebruiken we voor vernieuwende oplossingen. In ons onderzoek rond het voorspellen van ongevalsrisico's speelde data-analyse bijvoorbeeld een innovatieve rol. Data helpen ook om verkeersdrukke te voorspellen, waardoor we gericht aan verkeersgeleiding kunnen doen. En, met data kunnen we ook patronen ontdekken in mobiliteitsgebruik. Die helpen ons dan weer om superactuele beleidsvoorstellen te doen en kort op de bal te spelen."

Open data

De mobiliteitsdata die de Vlaamse overheid verzamelt, zijn bijna allemaal open data. Ze zijn dus voor iedereen toegankelijk. Filip Boelaert: "Private initiatiefnemers kunnen ze gebruiken voor nieuwe ontwikkelingen zoals Google Maps, Waze, apps voor De Lijn of de NMBS. Dergelijke apps geven advies over ons mobiliteitsgedrag, maar tegelijk verzamelen

ze ook bijkomende data. Die extra gegevens gebruiken we dan opnieuw om het beleid te optimaliseren. En zo is de cirkel rond."

MAAS

"Een concrete toepassing waarin data een steeds grotere rol spelen, zijn de deelsystemen. Data helpen bij vragen als 'Waar zet ik het best deelfietsen?' of 'Hoe kan ik het best een autodeelsysteem organiseren?'. Als je die gedachte doortrekt, kom je vanzelf uit bij 'Mobility As A Service' of afgekort MAAS. Het doel van MAAS is om de dagelijkse mobiliteit beter te organiseren door slimmer gebruik te maken van verschillende vervoersmiddelen. Met MAAS evolueren we van het bezit van vervoersmiddelen naar het gebruik ervan op het moment dat je ze nodig hebt. In een stad als Antwerpen is het vandaag perfect mogelijk om met de auto én de fiets op je bestemming te geraken zonder ze zelf te bezitten. Ook het principe van basisbereikbaarheid sluit aan bij het MAAS-gedachtegoed. In het vervoersmodel van basisbereikbaarheid is het aanbod altijd afgestemd op de vraag. Aanvullend is er het vervoer op maat dat kan ingevuld worden door bussen, maar bijvoorbeeld ook door deelauto's of deelfietsen. Als we willen dat

ID/ LIEVEN VAN ASSCHE

Filip Boelaert, secretaris-generaal van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken: "Het vraagt een mentaliteitswijziging om vervoer te zien als een dienst en niet als bezit van een voertuig."

burgers vervoer als een dienst beginnen zien en niet langer als een bezit van een voertuig, is wel een mentaliteitswijziging nodig. Ik ben blij dat veel jongeren daar vandaag al open voor staan."

ITS-congres op 11 oktober

Op donderdag 11 oktober vindt het jaarlijkse **ITS-congres** (Intelligent Transport Systems) plaats in Brussel. Op dit driedaagse event maken overheden, bedrijven, kennisinstellingen en eindgebruikers een stand van zaken op rond slimme mobiliteit in België. Via meer dan 50 presentaties, 35 standen, vele demo's en een debat over combimobiliteit (met onder meer secretaris-generaal Filip Boelaert) krijg je een update van ontwikkelingen zoals Mobility-as-a-Service (MaaS) en autonoom, coöperatief en elektrisch rijden (ACE). In 8 thematische workshops leer je bij over best practices en slimme oplossingen voor parkeren, autonoom & elektrisch rijden, coöperatief rijden (C-ITS), verkeersinformatie & verkeersmanagement, openbaar vervoer, fietsbeleid, gedeelde mobiliteit en de werking van de politie- en hulpdiensten. Als ambtenaar krijg je gratis toegang tot dit congres. Om in te schrijven, surf je naar www.its.be/nl/congres-registratie.

De Lijn experimenteert met zelfrijdende shuttles

In het buitenland rijden er al persoonsvoertuigen zonder chauffeur, meestal in een eigen bedding en met een steward aan boord. De Lijn onderzoekt nu of autonome zelfrijdende shuttles voor personenvervoer ook in Vlaanderen op de openbare weg kunnen rijden.

DE LIJN

Deze zomer startte op Brussels Airport het allereerste proefproject met een zelfrijdende elektrische shuttle voor personenvervoer. Momenteel wordt het voertuig ontwikkeld en grondig getest door de constructeur. Begin 2020 zal de shuttlebus getest worden met een traject op de luchthaven. Als de evaluatie positief is, vervoert de zelfrijdende shuttle vanaf 2021 passagiers, bezoekers en werknemers tussen de terminal en Brucargo.

Onderzoek in steden

In samenwerking met de steden Antwerpen, Mechelen, Leuven en Genk loopt parallel nog een ander project van De Lijn rond zelfrijdende shuttles. In samenwerking met die steden rondt De Lijn dit najaar een studie af die onderzoekt of het haalbaar is om zelfrijdende shuttles ook in steden uit te testen. Het gaat om kleine voertuigen zonder chauffeur die op een kort, vast traject rijden met een beperkte snelheid.

In deze eerste haalbaarheidsstudie willen De Lijn en de betrokken steden vooral informatie verzamelen en kijken welke infrastructuur nodig is om een proefproject met zelfrijdende shuttles in steden te lanceren. Ook de impact op mobiliteit, reizigersstromen, de business case en het draagvlak bij stakeholders van het project worden verkend.

Multimodale routeplanner berekent slimste route

De stad Antwerpen pakte eind vorig jaar uit met een wereldprimeur: een online tool waarmee mensen het meest geschikte vervoersmiddel kunnen vinden om zich te verplaatsen in de stad.

Andere routeplanners geven standaard informatie over één vervoersmiddel, zoals de auto, het openbaar vervoer of de fiets. De multimodale routeplanner van Slim naar Antwerpen combineert als eerste in zijn soort routes te voet, met de eigen (plooi)fiets, het fietsdeelsysteem Velo, tram, bus, trein en (deel)auto. Zo sluiten verschillende vervoersmodi eenvoudig op elkaar aan en wordt het gemakkelijker om je vlot multimodaal te verplaatsen.

Wanneer je van punt A naar punt B wil gaan, berekent de routeplanner in enkele seconden maar liefst zo'n 100 combinaties. Daarna geeft hij de beste combinaties weer. De keuzes worden 'slim' gemaakt. Zo wordt het aantal overstappen beperkt en calculeert het systeem ook overstaptijden mee in. Het algoritme stimuleert bovendien duurzame alternatieven. Wanneer een verplaatsing zonder wagen even lang duurt als mét de wagen, stelt het systeem eerst de optie zonder wagen voor.

Update

De multimodale routeplanner is de eerste ter wereld in zijn soort en werd in opdracht van de stad gebouwd door Be-Mobile en District01. Om voldoende rekenkracht te hebben, kocht Be-Mobile daarvoor 50 extra servers aan. De planner kreeg sinds de lancering eind 2017 al enkele updates en een app-versie. Het voorbije jaar zijn onder meer de Waterbus en de veren over de Schelde aan de routeplanner toegevoegd.

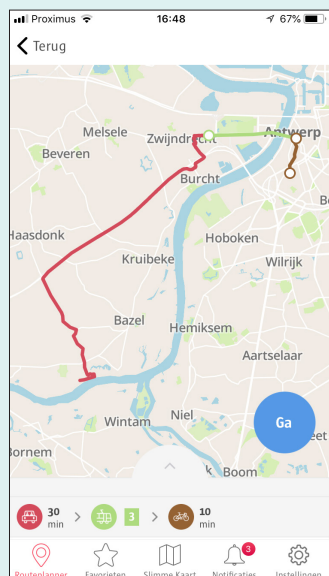
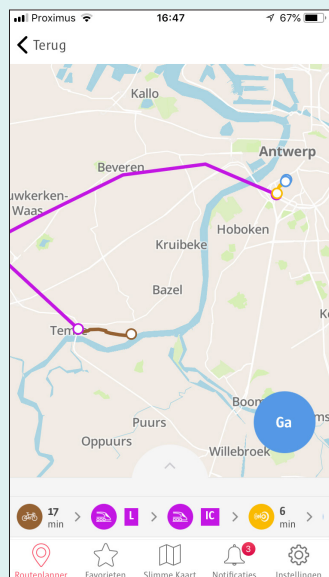
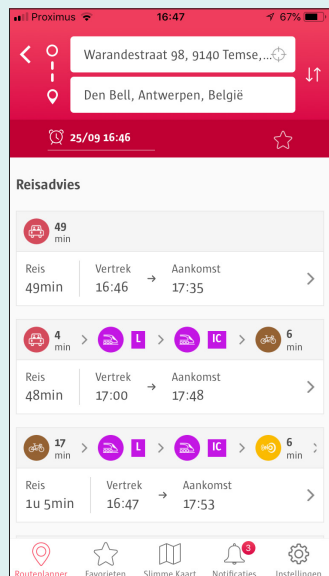

AQUALINER

Afgelopen jaar is de Antwerpse waterbus toegevoegd aan de multimodale routeplanner.

Vrachtwagenchauffeurs krijgen via app realtime advies over optimale snelheid en beste route

De routeplanner toont verschillende duurzame verplaatsingsmogelijkheden naast elkaar. De slimme kaart toont interessante locaties zoals park- en rides, tramhaltes, autodeelplaatsen, velostations, ... De gekozen route wordt ook visueel voorgesteld.

CITRUS, of languit 'Cooperative Intelligent Transport Systems for Trucks' is het eerste Vlaamse proefproject waarbij voertuigen en verkeerslichten in twee richtingen met elkaar communiceren. Dit project onderzoekt hoe we innovatieve technologie kunnen gebruiken om het vrachtvervoer te optimaliseren en de veiligheid, doorstroming en emissies te verbeteren. CITRUS kadert in de plannen van de Vlaamse Regering rond geconnecteerde en geautomatiseerde mobiliteit.

Het vooruitstrevende CITRUS-project gebruikt de gegevens van onze smartphones en tablets om aan vrachtwagenchauffeurs uiterst gedetailleerde verkeersinformatie op maat aan te bieden. Onze smartphones en tablets sturen in het verkeer voortdurend gegevens uit via het gsm-netwerk. Ze geven aan op welke locatie we rijden, met welke snelheid en zelfs op welk wegvak. Als je al die anonieme gegevens samenlegt, krijg je een heel actueel beeld van het verkeer op elke mogelijke route.

Vrachtwagenchauffeurs krijgen realtime informatie door via de Companion App: informatie over alle soorten oponthoud zoals files, stilstaande voertuigen en wegenwerken op de geplande route. De app geeft ook advies over snelheid en routekeuze. De informatie van de app-gebruikers wordt bovendien gebruikt om verkeerslichten dynamischer te regelen. Zo verminderen de wachttijden en het aantal stops.

Communicerende verkeerslichten

Voor het CITRUS-proefproject werden de verkeerslichten op de N203a in Halle uitgerust met technologie waarmee ze kunnen communiceren met vrachtwagens. In een eerste fase krijgen de vrachtwagenchauffeurs informatie over de stand van de verkeerslichten en de tijd tot de volgende kleur. De chauffeur ziet dus via de app hoeveel seconden het nog duurt vooraleer het groen of rood wordt. In een latere fase zullen de lichten ook snelheidsadvies geven aan vrachtwagenchauffeurs zodat die niet onnodig moeten stoppen. Dat vermindert de uitstoot van schadelijke emissies. Het proefproject doet ook bijkomende tests om vrachtwagens prioriteit te geven aan verkeerslichten. Die expertise kan later gebruikt worden om ook bussen prioriteit te geven.

Dit proefproject verloopt onder leiding van Be-Mobile, in samenwerking met onder meer het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, het Agentschap Wegen en Verkeer,

Colruyt Group en Transport & Mobility Leuven. Het project wordt gesubsidieerd door Europa. De eerste resultaten worden verwacht in 2019.

Meer info

- Basisconceptnota 'Geconnecteerde en geautomatiseerde mobiliteit in Vlaanderen': www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/geconnecteerde-en-geautomatiseerde-mobiliteit-in-vlaanderen-conceptnota
- CITRUS: www.citrus-project.eu/ en www.youtube.com/watch?v=H-Yi8BeMx4Y&feature=youtu.be

De Companion App informeert over wegenwerken of files op de geplande route.

Inwoners sparen mobiliteitskrediet via Blue-bike-factuur

Via de Smart City Deinze app stimuleert de stad Deinze haar inwoners om zich ook buiten de stadsgrenzen duurzaam te verplaatsen.

De Smart City Deinze app van Olympus Mobility is gericht op Deinzenaars met een abonnement op het Blue-bike-fietsdeelsysteem. Voor elke verplaatsing buiten Deinze met een Blue-bike-deelfiets kunnen ze mobiliteitskrediet verdienen in de app. Dat krediet kunnen ze nadien – ook via de app – besteden aan trein-, tram-, metro- of busritten, aan parkeren aan treinstations of aan Blue-bike- en Velo-dagpassen. Op het grondgebied van Deinze rijden alle inwoners en bezoekers met de deelfietsen van Blue-bike sowieso gratis via een derdebetalerssysteem.

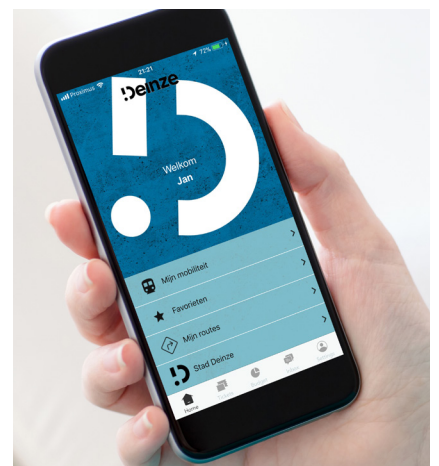
Onderzoek naar extra toepassingen

De stad Deinze is de eerste die het systeem van mobiliteitskrediet via de Smart City

app toepast. Samen met de steden Leuven, Hasselt, Genk, Schoten, Brasschaat en de intercommunale Leiedal diende Deinze een projectoproep in bij Smart City om extra mogelijkheden voor de app en het mobiliteitskrediet te onderzoeken.

Hoe werkt de Smart City Deinze app?

- Blue-bike-leden die in Deinze of Nevele wonen, schrijven zich in via de website van de stad Deinze en ontvangen een login en pincode.
- Elke maand wordt de Blue-bike-factuur van de voorgaande maand automatisch opgeladen als opnieuw te besteden mobiliteitskrediet.

Via de Smart City Deinze app kunnen tickets voor het openbaar vervoer, fietsdelen, autodelen en parkeertickets gekocht en afgerekend worden op één factuur. De app heeft ook een ingebouwde intermodale routeplanner. Meer info op www.deinze.be/mobiliteitsapp.

Vlaams Congres Verkeersveiligheid 2019: stuur je voorstel ten laatste op 21 oktober door

Verkeer is gedrag. Als we het verkeer veiliger willen maken, moeten we er in de eerste plaats voor zorgen dat de verkeersdeelnemers zich veiliger gedragen. Op het Vlaams Congres Verkeersveiligheid 2019 gaan we daarom samen op zoek naar manieren om dat gedrag te sturen. Bruis je nu al van de ideeën om het programma mee vorm te geven? Of wil je graag meedingen naar de Vlaamse Verkeersveiligheidsprijs? Dien dan ten laatste op 21 oktober 2018 je voorstel in en toon hoe elke verkeerskundige een ware gedragstovenaar is.

Meer info: www.vlaamscongresverkeersveiligheid.be/

Handleiding: tracking ter ondersteuning van fietsbeleid

Een Europees consortium van onder andere Mobiel 21 en POLIS (European cities and regions networking for innovative transport solutions) heeft een handleiding geschreven voor de verschillende manieren waarop mobiliteitstracking kan ingeschakeld worden om het fiets- en wandelbeleid van Europese steden en gemeenten te versterken. Tracking heeft heel wat potentieel: van het aanleveren van data voor een gefundeerd fietsbeleid tot het professionaliseren van gedragsveranderingscampagnes. De handleiding helpt steden en gemeenten om stap voor stap een trackingcampagne op te zetten.

Meer info: www.fietsberaad.be/kennisbank. De handleiding 'Trace Toolkit' kan je daar gratis downloaden als pdf.

Burgers kiezen locaties voor snelheidscontroles

Op 17 oktober 2018 wordt de 10de editie van de flitsmarathon gehouden. De federale politie en de lokale politiezones controleren die dag de snelheid van weggebruikers in heel het land. Voor deze bijzondere verjaardagseditie heeft Vias institute de site www.ikflitsmee.be volledig vernieuwd. Tot 10 oktober krijgt iedereen bovendien de kans om op een interactieve kaart aan te geven waar ze graag een snelheidscontrole zouden zien en waarom. Vias institute verzamelt alle gegevens en geeft die door aan de betrokken politiezones.

Meer info: www.ikflitsmee.be

Agenda

oktober

- 11 ITS-congres
- 11 Basisprincipes van de verkeerskunde: lesdag 1
- 11 Aanpak verkeeronveilige situaties
- 15 Fietsparkeren: lesdag 2
- 20 en 21 Dag van de Trage Weg 2018
- 23 Basisprincipes van de verkeerskunde: lesdag 2
- 23 Studiedag: mogelijkheden voor weginfrastructuur binnen wijzigende maatschappelijke context (Gent)
- 25 Basisopleiding voor mobiliteitscoördinatoren: lesdag 2
- 26 Gladheidsbestrijding in de praktijk

november

- 8 Basisprincipes van de verkeerskunde: lesdag 3
- 6 Studiedag: mogelijkheden voor weginfrastructuur binnen wijzigende maatschappelijke context (Leuven)
- 12 Minder borden, meer verkeersveiligheid: lesdag 1
- 16 Safe2work Netwerkmeeting
- 19 Basisprincipes van de verkeerskunde: lesdag 4
- 22 Veiligere overwegen
- 26 Minder borden, meer verkeersveiligheid: lesdag 2
- 27 Basisopleiding voor mobiliteitscoördinatoren: lesdag 3
- 27 Verkeerstekens en signalisatieplannen

december

- 3 De wegcode: een opfrissing
- 4 FIX THE MIX! Gemengd verkeer, een essentieel onderdeel van sterk fietsbeleid
- 10 Infosessie vernieuwd vademecum autosnelwegen
- 14 Basisopleiding voor mobiliteitscoördinatoren: lesdag 4

Zie ook de agenda op www.mobielvlaanderen.be/overheden

Mobiliteitsbrief is er ook als e-zine. Abonnees op het e-zine krijgen de Mobiliteitsbrief digitaal in hun persoonlijke mailbox. Je kunt voor de papieren en/of digitale versie gratis in- en uitschrijven via www.mobielvlaanderen.be/overheden ('Publicaties' – 'Mobiliteitsbrief'). Op deze website vind je ook alle Mobiliteitsbrieven terug en meer informatie over het lokaal mobiliteitsbeleid. Voor suggesties en vragen over deze publicatie of je abonnement kun je mailen naar info@mobiliteitsbrief.be.